

1. Са леве стране је дато наставно средство, а са десне назив мреже меридијана и упоредника. Повежи их уписујући слово на одговарајућу линију.

- а) глобус _____ картографска мрежа
б) карта _____ географска мрежа

2. Заокружи тачан одговор. Паралеле чије су вредности $23,5^{\circ}$ N и S називају се:

- а) изохипсе
б) повратници
в) поларници
г) меридијани

3. Заокружи тачан одговор. Паралеле чије су вредности $66,5^{\circ}$ N и S називају се:

- а) изохипсе
б) повратници
в) поларници
г) подневци

4. Заокружи тачан одговор. Замишљена полукружна линија која спаја Северни и Јужни пол назива се:

- а) Екватор
б) меридијан
в) паралела

5. Заокружи тачан одговор. Замишљена кружна линија која обавија Земљу од запада ка истоку назива се:

- а) Гринич
б) меридијан
в) паралела

6. Ако је тврдња тачна заокружи слово Т, а ако је нетачна заокружи слово Н:

- а) Меридијани су вертикалне линије на карти Т Н
б) Меридијана има 360 Т Н
в) Почетни меридијан се зове Екватор Т Н

7. Ако је тврдња тачна заокружи слово Т, а ако је нетачна заокружи слово Н:

- а) Паралеле су вертикалне линије на карти Т Н
б) Паралела има 270 Т Н
в) Почетна паралела се зове Гринич Т Н

8. Заокружи тачан одговор. Уз помоћ меридијана се „чита“:

- а) географска дужина;
б) географска ширина;
в) надморска висина;

9. Заокружи тачан одговор. Уз помоћ паралела се „чита“:

- а) географска ширина;
- б) надморска висина;
- в) географска дужина;

10. Са леве стране су дате бројчане ознаке разних географских ширина, а са десне неке од паралела које носе те ознаке. Повежи их уписујући одговарајући број на линије.

- 1) 0° географске ширине _____ поларник
- 2) 23,5° N или S _____ пол
- 3) 66,5° N или S _____ Екватор
- 4) 90° N или S _____ повратник

11. Заврши започете реченице.

- 1. Почетни упоредник назива се _____;
- 2. Почетни подневак назива се _____;

12. Прецртај једну од зацрњених речи да би читава реченица била тачна.

- а) Географска ширина показује удаљеност неког места од **Гринича/ Екватора** ка северу или југу;
- б) Географска дужина показује удаљеност неког места од **Гринича/ Екватора** ка истоку или западу;

13. Заокружи тачан одговор. Европа, континент у коме живимо, на географској карти има:

- а) јужну географску ширину и западну географску дужину;
- б) северну географску ширину и западну географску дужину;
- в) јужну географску ширину и источну географску дужину;
- г) северну географску ширину и источну географску дужину;

14. Ако стојима на месту Северног пола и гледамо испред себе, у ком правцу гледамо?

- 1) у правцу све четири стране света;
- 2) само ка истоку и западу;
- 3) само ка југу;
- 4) само ка северу;

15. Капетан брода „Јелена“, који се налазио у сред олује, је тражио радио везом да га упуте ка одређеном граду. Човек му је дао следеће координате: 40,5° N и 72 °W. Који град је тражио капетан?

- а) Ротердам (Европа);
- б) Рио де Женеиро (Јужна Америка);
- в) Њујорк (Северна Америка);
- г) Сиднеј (Аустралија);

16. Пилот авиона је морао принудно да слети на следеће координате: 30 ° N и 120 ° E. На који континент је слетео пилот?

- а) Азија
- б) Европа
- в) Аустралија
- г) Јужна Америка

17. Заврши реченицу. Географска карта је _____.

18. Заокружи тачан одговор. Глоб (глобус) је:

- а) умањен графички приказ Земље;
- б) умањена слика Земље;
- в) умањен модел Земље;
- г) умањен састав Земље;

19. Према садржају, карте се деле на: _____ и _____.

20. Заокружи слово испред тачног одговора. Географска карта је:

- а) модел на коме је представљена цела површина Земље или њени делови;
- б) слика Земље или другог небеског тела од површине копна до унутрашњег језгра;
- в) умањена слика једног дела или целе Земљине површине представљена на равни;
- г) модел Земљине површине умањена на равни;

21. Глобуси могу бити: _____, _____ и _____.

22. Са леве стране су дати делови географских карата, а са десне врсте елемената којима ти делови припадају. Повежи их уписујући одговарајуће слово на линије.

а) оквир карте, размер и картографска мрежа	_____	допунски елементи карте
б) картографски знаци и топоними	_____	математички елементи карте
в) легенда и назив карте	_____	географски елементи карте

23. Шта показује размер карте? _____
_____.

24. Према размери, географске карте се деле на:

- а) карте _____ (до 1: _____);
- б) карте _____ (од 1: _____ до 1: _____) и
- в) карте _____ (више од 1: _____).

25. На левој страни су дате неке од размера, а на десној врсте карата према размери. Повежи их уписујући одговарајуће слово на линије.

а) 1: 50 000	_____	карте крупне размере
б) 1: 50 000 000	_____	
в) 1: 500 000	_____	карте средње размере
г) 1: 5 000	_____	
д) 1: 5 000 000	_____	карте ситне размере

26. Заокружи тачан одговор. Називи на картама другим именом зову се:

- а) топоними;
- б) хероглифи;
- в) синоними

27. Заокружи тачан одговор. Планови (градова) и топографске карте припадају картама:

- а) крупне размере;
- б) средње размере;
- в) ситне размере;

28. Заврши реченице. Апсолутна надморска висина показује _____
_____, а релативна висина _____.

29. Заокружи тачан одговор. Депресија је:

- а) место на копну изнад нивоа мора
- б) место на копну у равни нивоа мора
- в) место на копну испод нивоа мора

30. Лево су дате врсте затворених кривих линија, а десно њихово значење. Повежи их уписујући одговарајуће слово на линије.

- а) изохипсе _____ затворене криве линије које показују места истих надморских висина;
- б) изобате _____ затворене криве линије које показују места истих дубина;
- в) изотерме _____

31. Рељеф се на географској карти може представити методама: _____, _____, _____ и _____.

32. Са леве стране су дате боје, а са десне њихово значење на географским картама. Повежи их уписујући одговарајући број на линије.

- 1) зелена _____ планине;
- 2) плава _____ водене површине;
- 3) браон _____ низије (равнице);

33. Прецртај зацрњену нетачну реч да би комплетна реченица била тачна.

Што су изохипсе ближе једна другој, нагиб терена је **стрмији/блажи**, а што су растојања између изохипси већа, то је нагиб терена **стрмији/блажи**.

34. Заврши реченицу. Оријентисати се значи _____.

35. Четири основне стране света су: _____, _____, _____, _____; а помоћне су _____, _____, _____ и _____.

36. Ако је тврдња тачна заокружи слово Т, а ако је нетачна заокружи слово Н:

а) гледаш према истоку док Сунце излази	Т	Н
б) страна света на којој је Сунце у подне је север	Т	Н
в) гледаш према западу док Сунце залази	Т	Н
г) страна света на којој никада није Сунце је север	Т	Н

37. Међу начинима оријентисања увукао се и један уљез. Заокружи га. Можемо се оријентисати помоћу:

- а) компаса;
- б) звезде Северњаче;
- в) звезде Данице;
- г) година на пању;
- д) маховине на дрвећу;
- ђ) карте;

38. Оријентисати карту значи поставити је тако да се смер севера на карти поклопи са севером у природи.

- а) ДА
- б) НЕ

39. Инструмент који се користи за одређивање страна света назива се _____.

40. Нацртај основне картографске знаке:

- а) контурне – језеро; б) линијске – граница, река, аутопут; в) ванразмерне – бања, рудник, пећина, ХЕ;

РЕШЕЊА – КАРТОГРАФИЈА

1. **б** – картографска мрежа; **а** – географска мрежа;

2. **б** – повратници;

а) изохипсе су затворене криве линије које повезују места истих надморских висина;

в) поларници су паралеле које леже на $66,5^\circ$ N и S (северно и јужно) од Екватора;

г) меридијани или подневци су замишљене полукружне линије које спајају Северни и Јужни пол. Они су на карти приказани вертикалним линијама, док су паралеле хоризонталне линије на карти.

3. **в** – поларници;

а) изохипсе су затворене криве линије које повезују места истих надморских висина;

б) повратници су паралеле које леже на $23,5^\circ$ N и S (северно и јужно) од Екватора;

г) меридијани или подневци су замишљене полукружне линије које спајају Северни и Јужни пол. Они су на карти приказани вертикалним линијама, док су паралеле хоризонталне линије на карти.

4. **б** – меридијан;

За остало видети претходне одговоре;

5. **в** – паралела;

За остало видети претходне одговоре;

6. **Т ; Т ; Н ;**

в) Почетни меридијан се зове Гринич;

7. **Н ; Н ; Н ;**

а) Паралеле су хоризонталне линије на карти

б) Паралела има 180 (90 северно и 90 јужно од Екватора);

в) Почетна паралела се зове Екватор;

8. **а** – географска дужина;

9. **а** – географска ширина;

10. **3 ; 4 ; 1 ; 2 ;**

1) 0° географске ширине – Екватор;

2) $23,5^\circ$ N или S – северни и јужни повратник;

3) $66,5^\circ$ N или S – северни и јужни поларник;

4) 90° N или S – Северни и Јужни пол;

11. 1. Почетни упоредник (паралела) назива се **Екватор**;

2. Почетни подневак (меридијан) назива се **Гринич**;

12. **а)** прецртава се Гринич; **б)** прецртава се Екватор;

а) Географска ширина показује удаљеност неког места од **Екватора** ка северу или југу;

б) Географска дужина показује удаљеност неког места од **Гринича** ка истоку или западу;

13. **г) Европа** има северну географску ширину и источну географску дужину;

а) јужну географску ширину и западну географску дужину има Јужна Америка;

б) северну географску ширину и западну географску дужину има Северна Америка;

в) јужну географску ширину и источну географску дужину има Аустралија;

14. **3)** Ако стојимо на месту Северног пола, како год да се окренемо можемо да гледамо само ка југу!;

15. **в) Њујорк** (Северна Америка) има $40,5^{\circ}$ N и 72° W тј. северну ширину и западну дужину;
а) Ротердам (Европа) има 52° N и $4,5^{\circ}$ E тј. северну ширину и источну дужину;
б) Рио де Женеиро (Јужна Америка) има 23° S и 43° W тј. јужну ширину и западну дужину;
г) Сиднеј (Аустралија) има 34° S и 151° E тј. јужну ширину и источну дужину;
16. **а) Азија**; Азија махом има северну ширину и источну дужину;
б) Европа махом има северну ширину и источну дужину али до 65° E;
в) Аустралија има јужну ширину и источну дужину;
г) Јужна Америка има махом јужну ширину а западну дужину;
17. Географска карта је умањен графички приказ Земљине површине на равној површини.
18. **в) умањен модел Земље**;
19. Према садржају, карте се деле на **општегеографске** (физичке) и **тематске** карте.
20. **в) умањена слика** једног дела или целе Земљине површине представљена на равни;
21. Глобуси могу бити: **општегеографски** (физички), **тематски** (политички) и **индукциони**.
22. **в ; а ; б ;**
а) оквир карте, размер и картографска мрежа су математички елементи карте;
б) картографски знаци и топоними су географски елементи карте;
в) легенда и назив карте су допунски елементи карте;
23. Размер карте показује колико су пута **дужине** из природе умањене на карти.
24. Према размери, географске карте се деле на:
а) карте **крупне** размере (до 1: 200 000);
б) карте средње размере (од 1: 200 000 до 1: 1 000 000) и
в) карте **ситне** размере (више од 1: 1 000 000).
25. **а, г** - карте крупне размере; **в** - карте средње размере; **б, д** - карте ситне размере
26. **а)** - топоними;
27. **а)** Планови (градова) и топографске карте припадају картама **крупне** размере.
28. Апсолутна надморска висина показује **вертикалну удаљеност неке тачке од нивоа мора**, релативна висина **разлику између две надморске висине**.
29. **в)** Депресија је место на копну испод нивоа мора.
30. **а ; б ;**
а) изохипсе су затворене криве линије које показују места истих надморских висина;
б) изобате су затворене криве линије које показују места истих дубина;
в) изотерме су затворене криве линије које показују места истих температура;
31. Рељеф се на географској карти може представити методама: **изохипси, боја, сенки и шрафирања**.
32. **3** – планине; **2** – водене површине; **1** – низије (равнице)
33. Прецртати прво реч **блажи** па после **стрмији**.
Што су изохипсе ближе једна другој, нагиб терена је **стрмији**, а што су растојања између изохипси већа, то је нагиб терена **блажи**.

34. Оријентисати се значи **одредити стране света** (у односу на место на ком се налазимо).
35. Четири основне стране света су: **исток, запад, север и југ**; а помоћне су **североисток, северозапад, југоисток и југозапад**.
36. Т ; Н ; Т ; Т ;
б) страна света на којој је Сунце у подне је југ.
37. **в) звезде Данице**;
38. **а) ДА**
Оријентисати карту значи поставити је тако да се смер севера на карти поклопи са севером у природи.
39. Инструмент који се користи за одређивање страна света назива се **компас**.